

Κύριε Χαρδούβελη, έχω την εντύπωση ότι τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που ανακοίνωσε η Κυβέρνηση συνδέονται με τους νέους δείκτες που έχουν τεθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εννοώ ότι αν η Ελλάδα υστερεί στους δείκτες, είναι πλέον υποχρεωμένη να «προσαρμοστεί» σε μια κοινωνική πολιτική που προωθείται από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα...

Για την Ελλάδα, η οικονομική και κοινωνική πολιτική της Κυβέρνησης δεν είναι υποχρέωση που απορρέει από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, είναι επιτακτική ανάγκη για την επίτευξη της πραγματικής και της κοινωνικής σύγκλισης. Υπενθυμίζω, άλλωστε, ότι το προεκλογικό πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ χαρακτήριζε τη νέα τετραετία ως τετραετία οικοδόμησης του κοινωνικού κράτους. Κι' αυτό ανεξάρτητα από τις πολιτικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι γεγονός ότι όλες οι χώρες της ΕΕ συμφώνησαν πριν ένα χρόνο στη Λισσαβώνα σε κοινούς στόχους για την απασχόληση, το κοινωνικό κράτος, την ανταγωνιστικότητα και την ψηφιακή οικονομία. Οι δείκτες που αναφέρατε ποσοτικοποιούν τις δράσεις και τα επιτεύγματα κάθε χώρας σε συγκεκριμένους τομείς, βέβαια άλλοι με περισσότερη και άλλοι με λιγότερη επιτυχία. Ο ουσιαστικός σκοπός των δεικτών, όμως, είναι η καταγραφή της προόδου από χρόνο σε χρόνο και όχι η σύγκριση ανάμεσα στις χώρες σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η σύγκριση που έχει σημασία είναι η σύγκριση της προόδου κάθε χώρας.

Και για το Ασφαλιστικό; Υπάρχουν ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές; Στα συμπεράσματα της προεδρίας εντύπωση προκαλεί το βάρος που δίνεται στο δημογραφικό...

Στην εαρινή Σύνοδο Κορυφής της Στοκχόλμης, η Σουηδική Προεδρία έδωσε, πράγματι, έμφαση στο δημογραφικό πρόβλημα της Ευρώπης και στις αρνητικές επιπτώσεις που αναμένεται να έχει για το ασφαλιστικό. Ενώ σήμερα αντιστοιχούν 4 εργαζόμενοι ανά συνταξιούχο, το 2050 θα αντιστοιχούν μόνο 2. Ανάμεσα στους δημογραφικούς παράγοντες συγκαταλέγονται η υπογεννητικότητα και η αύξηση του προσδόκιμου του βίου μας. Βέβαια, η διαμόρφωση υψηλών επιπέδων ανεργίας στην Ευρώπη συνέβαλε στη σημερινή επιδείνωση του ασφαλιστικού προβλήματος. Θα πρέπει, όμως, να γίνει κατανοητό ότι μόνο με τη μείωση της ανεργίας δεν αντιμετωπίζεται το ασφαλιστικό πρόβλημα.

Επομένως, οι λύσεις που αναζητούνται σχετίζονται με τα οικονομικά και κοινωνικά κίνητρα που θα μειώσουν την υπογεννητικότητα, θα αυξήσουν την εισροή μεταναστών- τουλάχιστον εξειδικευμένων στελεχών, θα ενθαρρύνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας περισσότερων γυναικών και ηλικιωμένων, αλλά και θα επιμηκύνουν το χρόνο παραμονής στην εργασία όσων επιθυμούν να συνεχίσουν να εργάζονται και μετά το έτος που κατοχυρώνουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

Στη Σύνοδο της Στοκχόλμης υιοθετήθηκαν στόχοι για αύξηση έως το 2010 του ποσοστού των εργαζόμενων ατόμων ηλικίας 55 έως 64 ετών. Στην Ελλάδα, το ποσοστό αυτό είναι περίπου 38%, ενώ σε πολλές άλλες χώρες είναι ακόμα μικρότερο. Όσον αφορά τη

συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, τέτοιοι στόχοι για το έτος 2010 είχαν ήδη μπει από πέρυσι στην Σύνοδο Κορυφής της Λισσαβώνας. Στη Στοκχόλμη, προστέθηκε και ενδιαμέσος στόχος για το 2005.

Όσον αφορά την υιοθέτηση κοινών κατευθυντήριων γραμμών για το ασφαλιστικό, η Ευρώπη είναι ακόμα μακριά από μια τέτοια πολιτική. Το θέμα παραμένει ανοικτό και θα συνεχίσει να συζητείται.

Ωστόσο, η λύση για επιμήκυνση του χρόνου παραμονής στην εργασία δεν αντιστρατεύεται τον άλλο στόχο, της μείωσης της ανεργίας;

Η ανεργία έχει διακυμάνσεις. Αυτή τη στιγμή είναι σε σχετικά υψηλά επίπεδα, σε λίγα όμως χρόνια μπορεί να υπάρχει έλλειψη εργατικών χεριών, και στα αμέσως επόμενα πάλι ανεργία, κ.ο.κ. Το δημογραφικό, όμως, συνεπάγεται μια σταθερή και συνεχή μείωση των εργατικών χεριών, δηλαδή των παραγωγικών ατόμων σε σχέση με τους καταναλωτές και τους συνταξιούχους, ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της ανεργίας. Όταν τα προβλήματα του δημογραφικού βγουν σιγά σιγά στην επιφάνεια, τότε δηλαδή που θα απαιτηθεί οπωσδήποτε και η επιμήκυνση του εργάσιμου βίου, το πρόβλημα της ανεργίας θα έχει ελαχιστοποιηθεί επειδή η ζήτηση για εργατικό δυναμικό θα είναι μεγάλη και η προσφορά μικρή.

Στα συμπεράσματα της προεδρίας δίνεται επίσης μεγάλο βάρος, για πρώτη φορά, στην κινητικότητα των εργαζομένων στην ΕΕ. Πώς νοείται αυτή η κινητικότητα και τι συνεπάγεται;

Η νέα οικονομία, αλλά και η νομισματική ένωση στην Ευρώπη απαιτούν μεγαλύτερη κινητικότητα των εργαζομένων. Όμως, η κινητικότητα ανάμεσα στα κράτη - μέλη είναι μικρή λόγω σειράς εμποδίων, πέραν της γλώσσας. Στη Σύνοδο Κορυφής τονίστηκε μόνο το πρόβλημα της δυσκολίας μεταφοράς των επικουρικών συντάξεων των εργαζομένων, που αναστέλλει την κινητικότητά τους. Ανατέθηκε, όμως, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συντάξει λεπτομερή μελέτη πάνω στο θέμα.

Σημειώνεται ότι αυξημένη κινητικότητα συνεπάγεται και αυξημένη πιθανότητα δημιουργίας ισχυρών μητροπολιτικών κέντρων εις βάρος της περιφέρειας. Συνεπώς, πολιτικές αύξησης της κινητικότητας πρέπει να συνοδεύονται με πολιτικές ενίσχυσης της περιφερειακής ανάπτυξης, ένα θέμα που τόνισε η ελληνική πλευρά.

Ο διοικητής της ΤτΕ κ. Λουκάς Παπαδήμος δεν κουράζεται να επαναλαμβάνει ότι η φορολογική μεταρρύθμιση και οι άλλες διαρθρωτικές αλλαγές πρέπει να προωθηθούν ταχύτατα. Ποια είναι η δική σας γνώμη;

Νομίζω ότι υπάρχει σύγκλιση απόψεων στα θέματα αυτά επειδή το βάρος της οικονομικής πολιτικής μέσα στην ΟΝΕ μετατοπίζεται από τη μακροοικονομική στη μικροοικονομική πολιτική. Ήδη στο φορολογικό, η Κυβέρνηση έχει αναθέσει μελέτη συνολικής μεταρρύθμισης, με στόχο να εφαρμοστεί το 2003. Οι διαρθρωτικές αλλαγές προχωρούν και αυτές, παρά την αρνητική διεθνή συγκυρία.

Ως ειδικός σε χρηματοοικονομικά ζητήματα, τι εκτιμάτε για την πορεία των χρηματιστηρίων, διεθνώς και στην Ελλάδα; Βλέπετε ανάκαμψη σύντομα;

Προσπατιούμενο για την ανάκαμψη των διεθνών χρηματιστηρίων είναι η ανάκαμψη της αμερικανικής οικονομίας. Για το δικό μας χρηματιστήριο προσπατιούμενο είναι η αναστροφή της σημερινής αρνητικής επενδυτικής ψυχολογίας.

Όσον αφορά το πόσο γρήγορα μπορεί να ανακάμψει μια χρηματιστηριακή αγορά είναι δύσκολο να εκτιμηθεί. Η εμπειρία που έχουμε από τις άλλες χώρες είναι μικτή. Για παράδειγμα, το ιαπωνικό χρηματιστήριο βρίσκεται σε ύφεση εδώ και 12 χρόνια, αλλά και η ιαπωνική οικονομία έχει την ίδια άσχημη πορεία. Στη δική μας περίπτωση, έχουμε μια οικονομία που αναπτύσσεται με ρυθμούς πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, άρα θα πρέπει να είμαστε αισιόδοξοι.

Τέλος, κύριε Χαρδούβελη, αν δεν συνέπιπτε η «βολική» συγκυρία της χρηματοοικονομικής κρίσης στην Τουρκία, που οδηγεί σε αναγκαστική περικοπή και των τουρκικών εξοπλιστικών προγραμμάτων, δίνοντας την ευχέρεια για ανάλογες περικοπές από τη δική μας πλευρά, θα είχαμε ένα έλλειμμα πόρων για την Ολυμπιάδα και την κοινωνική πολιτική;

Από τα σχόλια που εμφανίστηκαν στον Τύπο τις τελευταίες μέρες για τα δημοσιονομικά, χάθηκε κατά τη γνώμη μου το κεντρικό μήνυμα, που είναι ότι για πρώτη φορά στην Ελλάδα επιχειρείται ένας λεπτομερής προγραμματισμός τετραετίας με συγκεκριμένους στόχους και προβλέψεις για τα έσοδα και τα έξοδα του κράτους. Ο προγραμματισμός αυτός σηματοδοτεί ότι ως χώρα έχουμε πλέον φτάσει σε σχετικά υψηλό επίπεδο οργάνωσης. Μάλιστα, η καταγραφή και η

δημόσια ανακοίνωση των προτεραιοτήτων της Κυβέρνησης σε συνδυασμό με συγκεκριμένη κατανομή δαπανών επιβεβαιώνει την υπευθυνότητα της πολιτικής ηγεσίας σχετικά με την ιεράρχηση των στόχων.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος για την Ανάπτυξη και Σταθερότητα 2000-2004, που έχει θέσει ως κύριους στόχους τα πλεονάσματα της Γενικής Κυβέρνησης και τη σταδιακή μείωση του λόγου του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ, τρεις είναι οι κύριες προτεραιότητες: Η οικονομική ανάπτυξη, το κοινωνικό κράτος και η άριστη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων.

Φυσικά η συγκυρία της οικονομικής κρίσης στη γείτονα χώρα, που κατά τη γνώμη μου δεν θα ξεπεραστεί εύκολα ή γρήγορα, διευκολύνει τις επιλογές μας έως το 2004.

Αρχείο
από μ. Χαφδούβη
Ντί
9/4/2001